

om romanen
Perlerne
af Karin Michaëlis

Et essay af Eva Kvorning

PERLERNE, en knald- og nøgleroman

Som veletableret skribent og debattør med internationalt format udgav den 55-årige Karin Michaëlis i 1927 en roman i 26 kapitler "Perlerne". Hun omtaler den i sine amerikanske erindringer "**LITTLE TROLL**" fra 1946; hun anser ikke "Perlerne" for sin bedste bog, men: *it is definitely the one that is read with the greatest excitement.*

Det er faktisk spændende at se nærmere på handlingen og romanens figurer. En sam-læsning med erindringsbøgerne viser forbløffende og detaljerede ligheder med mennesker, som hun havde mødt i Washington lige før første Verdenskrig.

I Karin Michaëlis Selskabets medlemsblad [Troldspejlet nummer 43](#) giver Kirsten Klitgård en forklaring på, at der opstod uvenskab imellem de engang så gode venner Jo Jacobsen og Karin Michaëlis.

KM havde i en kronik i Politiken bebrejdet Jo Jacobsen, at hun brugte levende model til en hævn-gerrig fortælling om et genkendeligt miljø og genkendelige personer. Karin Michaëlis havde selv, som hun skriver i kronikken, også brugt levende modeller, men på en anden måde, og som Kirsten Klitgård understreger, var hun i langt højere grad end den tidligere veninde rede til at bære over med andre mennesker.

"Perlerne", som Karin Michaëlis udgiver, først på tysk med titlen "Die Perlenkette" og få måneder efter på dansk i 1927, to år efter Jo Jacobsens "Huset Hansen", er i høj grad en nøgle-roman.

Bogen kan læses som en spøgefuldstædeskildring, der portrætterer *high society* i Washington og New York lige før 1. Verdenskrig, altså med distance såvel geografisk som tidsmæssigt, og fortælleren er en udenforstående. Med mange detaljer, der kan forekomme en dansker kuriøse og komiske, demonstrerer Karin Michaëlis, at et miljø kan skildres uden ondskab, i modsætning til "Huset Hansen", hvor Jo Jacobsen skånselsløst udleverede den i hendes øjne fordærvede kreds omkring brygger Jacobsen.

Romanen "Perlerne" i hovedtræk

Rammefortællingen i "Perlerne" skildrer miljøet og placerer handlingen på det tidspunkt, da hovedpersonen Mary Contents 18 års fødselsdag skal fejres.

På den store dag kommer der - som perler på en snor - en serie afrundede episoder, der bringer de forskellige bipersoner i spil. I det 26. og sidste afsnit knyttes enderne sammen, og det viser sig, at halskæden med de 24 perler er intakt.

Denne struktur minder om de føljetoner, som Karin Michaëlis slugte som barn, fyldt med

spænding og originale typer; hvert kapitel ender med en *cliff hanger*, ligesom også vor tids TV- og streamingserier.

Det motiv, som bærer plottet, kender vi fra Guy de Maupassant's novelle "*La parure*": et lånt kostbart halssmykke forsvinder tilsyneladende, og en erstatning må med store afsavn skaffes tilveje. Mange år senere viser det sig, at det forsvundne var en attrap. Maupassants fortælling er tragisk, idet en enkelt aften som festens midtpunkt må betales med et liv i ubegrundet armod.

Karin Michaëlis' roman "*Perlerne*" har karakter af komedie: den overholder stort set det klassiske princip om tidens, stedets og handlingens enhed, og en stribe overraskende optrin afslører menneskers svagheder og dårskab. Til slut får Mary Content sin Norbert, og det ellers så uharmoniske forældrepar ser også ud til at forsones!

Karin Michaëlis har fortalt, at hun fik ideen til "*Perlerne*", da hun fik øje på en perle i en københavnsk rendesten. I romanen peger hun også ganske diskret på Maupassants novelle "*La parure*", idet Mary Content læser i billedbladet "*Spejlet*" -

- at Perlerne havde en Forhistorie mindst lige saa eventyrlig som den berømte franske Halsbaandshistorie, men da højtstaaende Personer var impliceret, var man nødsaget til foreløbig at holde den hemmelig. Mary Content slap Bladet og ringede Norbert op for at høre, hvad det var for en berømt Halsbaandshistorie. Han tilbød at laane hende en hel Bog om den, men dertil sagde hun: Nej, ellers tak.

Handlingsreferat

Romanen foregår blandt velhavende mennesker knyttet til diplomatiet og finans kredse i Washington og New York.

Hovedpersonen er en ung pige, Mary Content, som under stor mediebevågenhed debuterer i selskabslivet. Ved den lejlighed får hun sit livs første perlekæde af mor Guinivere.

Forældrene er et umage par: Guinivere har arvet en adelstitel og en stor formue fra sine skotske immigrantforældre. Hun er katolik for fuld udblæsning, med støtte fra sin åndelige rådgiver, der kommer fra en lille by i MidtVesten.

Guinivere er en snob i mange retninger. Hun og datteren bor i Angel's Nest, en kæmpe stor ejendom, som Guinivere har ladet opføre i et mismask af stilarter; boligen er propfyldt med antikviteter og kitsch, som hun har hjemført fra sin dannelsesrejse i Europa. Ved sit soveværelse har hun indrettet et lille privat kapel med et Madonnabillede, som hun selv har kopieret efter en gammel italiensk mester. Parken er tilsvarende stor og prægtig.

Mary Contents far, John Mc. Dowell, er en begavet maler, som faldt for Guinivere hos en

fælles bekendt, der havde bestilt et portræt, men det blevet Guinivere der bjergtog maleren. Desværre har Guinivere ikke sans for sin ægtemands talent, og han har kun foragt til overs for hendes overfladiske og snobbete dannelses. Han kommer også til at krænke Guinivere dybt, da han siger sin uforblommede mening om hendes egenhændige Madonna-kopi. Denne autentiske kunstner holder ikke længe ud i Angel's Nest, men flytter til Mississippi, hvor han bygger sig et bjælkehus og lever primitivt, mens han bruger sine pensler, som det passer ham. Med års mellemrum dukker han op i Angel's Nest og tilbringer et par passionerede nætter med Guinivere, hvorpå han forsvinder igen. Mary Content ser sin far som årsagen til sin mors, helgenindens, martyrium. Hun hader ham og vil ikke kalde ham far.

Ved et af faderens lyn-besøg mødes han og datteren ved morgenbordet, hvor hun med ly-nende øjne manifesterer sit had over for ham. Han bliver fuldstændig betaget af pigen, som han ellers ikke har skænket et blik. Fra nu af vil han erobre hende og anerkendes af hende, men hver gang han dukker op, er han som luft for hende.

Guinivere gør et stort nummer ud af at forberede Mary Contents 18 års fødselsdag. Det skal fejres med et kostumebal, hvor "slot" og park skal udstyres, som var man ved solkongens hof. Gæsterne skal indfinde sig klædt i historiske kostumer. Guiniveres britiske hushovmester er fuld af foragt for fruens latterlige anakronismer, men må naturligvis udføre alle opgaver til punkt og prikke.

For at mobilisere opmærksomhed omkring den tilstundende fødselsdagsfest indsmigrer Guinivere sig hos journalisten ved billedbladet "Spejlet", og de aftaler, at Mary Content skal levere digte til bladet – det er nu en gang den kunstneriske åre, hun er begavet med.

Hver morgen nyder Mary sin morgenmad i badekarret, mens hun i telefonen giver journalisten de sidste nyheder om fødselsdagsforberedelserne.

Omkring hovedpersonerne møder vi en kreds af bipersoner.

Mary Contents gode veninde er datter af en minister, og de to piger bliver så godt som hver eneste dag inviteret til society-begivenheder af forskellig observans. Til et eksotisk selskab hos en depraveret og intrigant diplomatfrue fra Østeuropa får de purunge piger tilbudt opium, hvilket de fornuftigvis afslår.

Til kredsen hører også Norbert, en forældreløs ung mand, brorsøn til den franske ambassadør, der har taget ham under sine vinger. Han skaffer ham en stilling på ambassaden og er ikke påholdende med lommepenge, men der skal gøres regnskab for dem. Norbert har desværre ikke mulighed for at føre samme liv som de velhavende kammerater og kommer i spillegæld.

Hos den eksklusive butik Tiffany's i New York skal der i et givent tidsrum på en bestemt dag udstilles en enestående kostbar perlekæde. "Spejlet" bidrager til at piske en vældig

interesse op om denne sag: kæden har tilhørt en indisk fyrste, og hver af de 24 perler er et enestående klenodie. Der gættes på, hvem der mon vil have råd til at betale prisen for kæden, og forventningen om at se den er formidabel. Marys veninde har i kraft af sin fars anseelse mulighed for, at de to piger kommer ind og ser kæden fra selve butikken så de ikke skal stå ude på gaden, når den kommer til syne for menigmand.

Da Mc. Dowell opdager, at datteren er helt vild efter at opnå perlerne, beslutter han at købe dem. Han opsøger den gamle sagfører, der forvalter hans betydelige formue, og forlanger udbetalt den halve million dollars, som perlekæden skal koste. Da sagføreren hører, at moren vil forære perlerne til sin datter, beder han ham slå koldt vand i blodet og vente, til smykket kommer på auktion. Der er nok ingen der vil betale den fulde pris. Mc. Dowell erhverver perlerne, og mor og datter tror, at han vil forære dem til en elskerinde. Men så modtager pigen en pakke, blot med ordene: Fra din far. Det viser sig, at pakken indeholder de attråede perler, og nu kan hun pludselig godt sige Far til Mr. Mc. Dowell. "Mange.. mange Tak.. for Perlerne...!"

Ved den ekstravagante fødselsdagsfest bærer hun en dragt, som faren har tegnet, og de perler han har skænket hende. Hun får nu den idé at fjerne en enkelt perle fra kæden og i det skjulte give den videre til Norbert, som hun er forelsket i. Hun ved, at hun aldrig må få ham, fordi hendes mor ikke vil acceptere en svigersøn med gæld. Guinivere har for sit vedkommende fundet en britisk adelsmand, som vil være det rette parti for Mary.

I de store træer i parken er der indrettet idylliske reder, hvor unge par kan søge op i en elskovsstund, således også Mary og Norbert, og hun ser sit snit til at putte en perle ind i hans lommeværklæde.

Mor Guinivere får migræne og må søge op i sit soveværelse; Mc. Dowell følger efter for at pusle om hende.

Mary taber perlekæden, hun har ikke knyttet perlesnoren ordentligt sammen, da hun fjernede perlen til Norbert. Nu hvor forældrene er væk, fortæller hun hele selskabet, at perlekæden er blevet borte, men ingen må sige det til dem. Der udfolder sig nu en længere eftersøgning i den store park, men forgæves. Kæden bliver ganske vist fundet af skiftende gæster, men ingen tør aflevere den; de har nemlig hver især taget en perle til sig selv til forskellige smukke formål.

Sluttelig må pigen gå til bekendelse over for sin far. Heldigvis har forældrene sørget for at lade hende bære en kopi af det kostbare smykke og derfor er der ikke sket noget katastrofalt. Mary er vant til at få sin vilje, og hun får nu også Norbert, fordi forældrene har set, at de to unge menneskers kærlighed er ægte!

I Troldens spejlkabinet

I 1912-13 havde Karin Michaëlis opholdt sig i Washington sammen med sin nye mand, nationaløkonomen Charles Stangeland, der var ved at gøre karriere i diplomatiet. Fra KM's maskinskrevne manuskripter på engelsk og en kronik i Politiken fra 1913 gengiver Beverley Driver Eddy Karins indtryk fra opholdet, specielt familien Hinckleys gæstfrihed. Datteren Gladys havde ved et ambassadeselskab genkendt Karin som forfatterinden til "Den farlige Alder", og indbudt hende til at besøge familien.

- 15 år senere udkom en spændingsroman henlagt til den tid og det miljø. Sammen med det store og alsidige arkivmateriale opstår et billede af vekselvirkningen mellem virkelighed og fiktion, erindring og refleksion.

For at adskille de forskellige citerede tekster får de hver sin typografi, således:

- Karin Michaëlis: "Perlerne"
- Karin Michaëlis: "Vidunderlige Verden"
- BEVERLEY DRIVER EDDYS BIOGRAFI "HJERTETS KALEJDOSKOP"
- KARIN MICHAËLIS' AMERIKANSKE ERINDRINGER "LITTLE TROLL"

På sidste side er indsat en kronologisk oversigt over nogle vigtige begivenheder i Karin Michaëlis' liv, der er relevante for de værker og den virksomhed, som omtales her.

Ligheder mellem romanens figurer og virkelighedens modeller

Beverley Driver Eddy skriver, på baggrund af de omtalte manuskripter og kronikken, i kapitel 14 af "Hjertets Kalejdoskop":

HUN TOG IMOD DEN INVITATION TIL ET OPHOLD, SOM GLADYS HINCKLEY TIDLIGERE HAVDE GIVET HENDE, OG TOG IND HOS HENDE PÅ 16. GADE I WASHINGTON D.C. DET VAR ET BESØG, HUN MINDEDES IGEN OG IGEN MED VARME FØLELSER. GLADYS VAR 'SØD OG USPOLERET', HENDES MOR 'EN STOR, DRONNINGEAGTIG, VENLIG OG USKYLDIG KVINDE MED EN GOD FIGUR, 'SOM MODTOG KARIN MED ÅBNE ARME OG ØJEBLIKKEG INDDROG HENDE I DE HØJESTE KREDSE I WASHINGTONS SELSKABSLIV. GLADYS TOG PÅ RIDETURE I ROCK CREEK-PARKEN, SPISTE FROKOST I CHEVY CHASE-KLUBBEN, DELTOG I DEBUTANTSELSKABER, TESELSKABER MED DANS OM EFTERMIDDAGEN OG OPLÆSNING AF SKUESPIL OM AFTENEN, TIT MED KARIN PÅ SLÆB. GLADYS' MOR BRUGTE MEGET AF SIN FRITID TIL AT INDYNDEN SIG HOS VIRGINIA TATNALL PEACOCK, SOM REDIGEREDE SOCIETY-STOFFET I THE WASHINGTON POST, OG MED AT PLANLÆGGE, HVOR TIT OG I HVILKEN SAMMENHÆNG GLADYS' NAVN OG BILLEDE

SKULLE FIGURERE DER. GLADYS HAVDE DET SÆRLIGE PRIVILEGIUM AT SKRIVE LEJLIGHEDSDIGTE FOR AVISEN.

(...)

GLADYS VAR GODE VENNER MED PRÆSIDENT TAFTS DATTER HELEN. (...)

HVAD DER FORBAVSEDE KARIN ALLERMEST VAR IMIDLERTID GLADYS' MOR, ELEANOR (ELEANORA) O'DONNELL HINCKLEY. HUN VAR GIFT MED DEN FREMRAGENDE PORTRÆTMALER ROBERT HINCKLEY, MEN DERES VÆRDIBEGREBER VAR SÅ FORSKELLIGE, AT DE IKKE KUNNE LEVE SAMMEN. ELEANOR VAR DYBT RELIGIØS, PÅ MANGE MÅDER ENDDA SNERPET, OG VAR FORFÆRDET OVER, AT HENDES MAND ENGAGEREDE NØGENMODELLER. KARIN MØDTE ALDRIG HINCKLEY. HUN SKREV, AT HAN VAR FLYTTET UD AF SIT HJEM I WASHINGTON, DA GLADYS KUN VAR FEM MÅNEDER GAMMEL, OG HAVDE BYGGET SIG ET BJÆLKEHUS PÅ LANDET. NÅR HAN DUKKEDE OP UANMELDT MED 2-3 ÅRS MELLEMRUM, MODTOG ELEANOR HAM SOM EN RØDMENDE BRUD. I ØVRIGT NØD HUN LIDT AT SPILLE MARTYR, OG GLADYS HÆVDEDE ALTID: "'MOR ER EN ENGEL!"

Selv fortæller den 77-årige Karin Michaëlis i 3. bind "Lys og Skygge" (1950) af erindringerne "Vidunderlige Verden" om en ambassademiddag i 1913, at hendes plads ved bordet -

- blev nærmest Værten. Middagen forløb saare vel, og jeg begyndte at glemme Faresignalerne¹, da en yndig ung Dame kom hen og hviskede mig i Øret: - Jeg ved, hvem De er, men jeg skal nok holde Tand for Tunge!

- og hun fortsætter sine minder om let genkendelige personer:

Gladys H., som den indtagende Ungmø hed, var Søster til en af de nybagte Sekretærer. Inden vi skiltes, havde jeg ikke blot faaet Indbydelse til Middag hos hende Dagen efter, men til at bo hos dem, naar Charlie var rejst til Verdens Ende, Bolivia. Gladys fortalte mig ogsaa, bag Charlies Ryg, at hun havde faaet min skandaløse Hemmelighed² betroet af den norske Legationssekretær Vilh. Morgenstjerne, en af Charlies bedste Venner. Hun holdt Ord, jeg tror end ikke, hun røbede noget over for Moderen, den stilfulde endnu paafaldende smukke Mrs. H. (...)

Mrs H. var Datter af en skotsk Adelsfamilie (...)

I ung og uerfaren Alder giftede Miss Mc. D. sig med den allerede berømte Maler H., Medlem af Barbizon-skolen.

Faderskikkelsen i "Perlerne" er også fra Barbizongruppen, men hustruen maler selv og kan ikke goûtere mandens kunst.

1 Hendes mand, Charlie, var meget jaloux og øm over hendes rygte

2 Forfatterskabet til "Den farlige Alder"

Han pegede paa Dresdnermadonnaen, kopieret efter en koloreret Gengivelse. De Prøver, hun havde set paa hans Kunst, var saadan, at de ikke kunne hænges op i Værelser, hvortil Damer havde Adgang, og saa opkastede han sig til Dommer over hendes Kunst! Hun overvurderede ikke sig selv, visselig ikke, og hun havde nok ikke, som John studeret syv Aar sammen med Barbizonmalerne, men at hendes Talent stod adskilligt over hans, derom var vel ingen Tvivl.

I "Vidunderlige Verden" fortæller KM videre om Mr. og Mrs. H.:

Der var baade Formue og Forelskelse paa begge Sider. Det første Aars Ægteskab tilbragtes i Sus og Dus. Mrs. H., saare føjelig som Kvinde og Hustru, lagde ikke sin Mand et Halmstraa i Vejen paa noget Omraade. Kun tillod hun sig bly en Henstilling, om han ikke ville male sine nøgne Modeller i hvert fald i Peignoir, for ikke at støde Pigerne, der støvede af i Atelieret.

I romanen "Perlerne" sker der noget tilsvarende:

Efter den første Uges Hvedebrødsdage ville Mc. Dowell igen i Gang med Arbejdet. Male Guinivere som hun gik og stod. Hun mødte op i Brudegevandt med Slør og Krans. Han ænsede ikke Krigsmalingen, tændte sin Snadde og befalede: - Af med Kludene! - Hun stirrede paa ham, til han gentog Ordene. Først da han brølede: For Fanden, Pige, jeg vil jo male dig, som du er fra Skaberens Haand! - først da gik den hele Verderstyggelighed op for hende. Hulkende og og krænket i sin kvindelige Værdighed forlod hun Atelieret og lukkede sig inde i Bedekamret. Mc. Dowell dunkede paa Døren, truede med at sprænge den og lagde sig til sidst paa tværs foran Døren, saa hun ikke kunde komme ud uden at falde over ham. Efter lang Parlamentering fik han Lov at male omtrent saa meget af hende, som hun viste, naar der var Gæster tilstede. Billedet blev aldrig fuldendt.

Erindringerne fortsætter:

Svaret herpaa blev at en Flytteomnibus et par Dage senere holdt foran Villaen, mens fire Kraftkarle slæbte afsted med Lærreder i og uden Ramme fra Atelieret, derefter Staffelier, Farver, Pensler og Piber i alle Længder. Da Mrs. H., vidskræmt kom farende, klappede hendes Mand hende kærligt paa Kinden: - Saa højt beundrer jeg dig, guddommelige Skabning, at jeg ofrer Kunsten paa Kærlighedens Alter og renser Hjemmet for ikke at støde Tjenerskabets Moral! Da sidste Lærred var rullet sammen og stuvet ind i Lastbilen, satte Mr. H. sig bagest med Benene dinglende ud over Vognen, og væk var han.

Om denne beslutning og Mrs Hinckleys forståelse af kunstværkers værdi fortæller KM desuden i erindringerne:

*(...) efter hvad Gladys betroede mig, havde hendes Far aldrig, fra han giftede sig, villet sælge et eneste Billede. Kun nu og da skænkede han et af sine Lærreder til et Galleri eller en Privatsamling. Men i Almindelighed gemte han Billederne tilside, først i et af sine Atelierer, senere paa saa latterligt tilfældige Steder som Væggene i en stor Bilgarage.
(...)*

Ved en Lunch i Chevy Chase Klubben faldt talen paa et af van Goghs Portrætter, der netop var købt for en uhyre Sum af en Samler i Washington. En af de tilstedeværende havde set Billedet udstillet og erklærede: - Tænk det er ikke 15 Tommer paa hver Led, det bliver altsaa over 1000 Dollars pr. Tomme. Hvis det ikke er næsten forbryderisk! (...) Da Selskabet brød op, bad hun [Mrs. Hinckley] mig køre med i hendes Hestekøretøj. Hun vilde vise mig noget. Mens vi kørte omkring i Forretningskvarteret, hvor vi ellers aldrig kom, talte hun igen om Billedet "af ham, den gale Maler, der gik og klippede Ørene af". Foran en stor offentlig Garage stod vi af. Mrs. H. sagde noget til Garagevogteren, der bukkende lukkede os ind. Til min Forbavselse var alle tre Vægge i Garagen optaget af store Malerier, de fleste Aktstudier men ogsaa adskillige Portrætbilleder. Mrs. H. bad mig tage Plads paa en Bænk tæt ved Udgangen. Mens jeg sad der, gik hun rundt med et Baandmaal og maalte nederste Kant af de enkelte Billeder. Lidt efter kom Garagemanden slæbende med en høj Stige, og hun lod nu ham maale alle Billederne paa Højkant. Helt udmattet efter Arbejdet satte hun sig hen og betroede mig, at hun ville lade sin Sagfører regne ud, hvormange Tommer der var i hvert Maleri for derefter at sælge dem efter Tommeprisen paa van Goghs lille Billede. - Pengene sætter jeg saa hen som Medgift til Gladys.

I KM's erindringer beretter hun om stemningen i hjemmet, efter at maleren har forladt det:

Dagen forløb i dyb Stilhed. Mrs H. - et ægte religiøst Gemyt - søgte Trøst i Bønnens Magt, men da Trøsten dog udeblev, gik hun til Skrifte hos den gamle Præst, der havde fulgt hele hendes Opvækst. Han gav hende velmenende Raad: Du maa tie og bide, Barnlille, saa vender alt sig til det gode!

I "Perlerne" går det ligesådan:

Guinivere søgte Trøst hos sin Skriftefader. Han gav hende det Raad at væbne sig med Blidhed og Taalmodighed. Var hendes Kærlighed stor nok, vilde hun ikke kunne undgaa at sejre.

Hvor maleren slår sig ned, beskrives i erindringerne således:

Selv levede Mr. H. imidlertid som Trappistmunk ved Delaware-floden i en Træhytte, han med egne Hænder havde bygget. Der gik han paa Jagt, fiskede, malede og gav sig kun af Mennesker naar det var uundgaaelig nødvendigt.

Også i romanen bygger han sig en bjælkehytte – dog ved Mississippi-floden. Han dukker af og til op i ”Englereden” og synes, det er -

- helt underligt igen at være i civiliserede Forhold, naar man tre eller er det fire Aar har levet som Vildmand. Har du malet meget? spørger hun. Malet det har jeg, og spist og sovet og jaget og fisket. Han fortæller om Blokhytten, han selv har fældet Træer til, og viser Hændernes ru Inderside.

Se, hvad hans teenagedatter Mary Content mener om det:

Men hvis jeg gifter mig, saa render jeg nu ikke væk og sætter mig hen ved en Flod fuld af Krokodiller med en Fiskesnøre og smører Billeder op i Stedet for at blive hos min Kone, at De ved det, og jeg hader ham, hvad enten jeg saa ligner ham eller ej, det kan De stole paa, jeg gør.

Hun har gjort indtryk på ham:

Men langt borte ude ved Mississipifloden sidder en solbrunet Mand i Skjortearmer og Fedtlæderstøvler med Snadde i Munden og Palet paa venstre Haands Tømmelfinger. Han løfter Penslen, lægger Hovedet paa skraa og undersøger Skyernes Skyggespil hen over Vandfladen. Med et kaster han Hovedet tilbage, lukker Øjnene og ser for sig et opløbet Pigebarn med to knyttede Næver strakt op imod ham. (s. 68)

Når maleren dukkede op med års mellemrum, tilbragte ægteparret nogle få, hede nætter, og hustruen fik to sønner, der ikke skal have adgang til farvelader!

Tiden går, og -

Da Gladys, det ældste Barn, havde naaet den Alder, hvor unge Damer af det gode Selskab har deres Debut, kom der Brev fra Delawarefloden, at Faderen vilde møde Gladys paa Banegaarden den og den Dag og foretage en Europarejse sammen med hende.

I romanen sker det samme, dramatisk optonet af den lidenskabelige relation mellem far og datter:

Brevet er fra ham Mennesket. Hun vil ikke læse det og læser det saa alligevel: Jeg vil lære dig at kende, vil se om du er mit Kød og Blod. Du kan ikke finde dig i at bo i Blokhus og nøjes med Mad kogt paa Petroleumsapparat, og jeg maa være helt alene med dig. Derfor tilbyder jeg dig en Europareise paa tre Maaneder. Du skal faa de mest meningsløse Ønsker opfyldt.

Bliver Turen og jeg en Skuffelse, skal jeg aldrig mere genere dig med min Tilværelse. Din trods alt Far, John Mc. Dowell.

Karin Michaëlis kom som gæst hos familien på meget nært hold af den tids herskende klasse i USA og blev vidne til, hvordan en ung kvinde indførtes i det gode selskab:

Min unge Veninde Gladys var kommen i Vane med, iført Svanedunstøfler, silkeblødt udslaaet Haar og ellers det mindst mulige, at tage sig en Morgenpassiar paa Kanten af Sengen, da jeg boede hos dem under Charlies Bortrejse. (...) endnu før Morgenbesøget (...) havde hun haft den saa at sige kommercielle Visit af en kvindelig Journalist, hvis Hverv blandt andet var at gøre Gladys saa navnkundig som det kunne præsteres med et Honorar paa mellem et og tre Tusind Dollars om Aaret. (...)

Gladys dyrkede den ædle Ridesport - iført højrrød Frakke, som de danske Postbude - hvorefter hun tog en iskold Douche med efterfølgende Omklædning i Chevy-Chase Klubben. Saa fulgte den obligate Lunch med en del unge Diplomater, ved hvilken Lejlighed det stundom tilkom Gladys at holde en versificeret Tale, der saa selvfølgelig blev aftrykt med fed Overskrift og ledsaget af de mest smigrende Ord om den unge Sappho. Naar Sappho ikke holdt Tale, skænkede hun Bladet en af sine Sonetter, hun var saa ferm i at skrive, at hun kun krævede en halv Time plus flittig Brug af Rimordbog.

I "Perlerne" sørges der på lignende vis for medie-opmærksomhed omkring Mary Content, der er på vej ind i de voksnes rækker :

Min Tro, om hun ikke havde lovet "Spejlet" en Sonet til Søndagsnumret! Pyt, hun fik vel knebet det Kvarter, Sonetten tog. Det gjaldt bare at samle de tolv Rim, Resten kom af sig selv. I værste Fald havde hun jo Rimbogen. Om hun begreb al den Staahej, der blev gjort af Digtere, baade levende og døde. Som om det overhovedet var noget! Hun skulde magelig smøre en Roman ned paa to Uger, blot hun havde Tid! Man behøvede kun et par Diktafoner og en Stenograf, der kunde læse sin egen Skrift. Hver Dag oplevede man mere end nok til den tykkeste Roman.

(...) forresten havde hun en god Dag i Spejlet: ikke mindre end fem Gange stregede hun sit eget Navn under, foruden Billedet af hende og Norbert paa Flyvepladsen.

Disse eksempler (blandt mange!) viser, hvordan erindringslementer med genkendelige modeller indgår i romanen "Perlerne". Personer og miljø skildres med let hånd fra forfatterindens side, det er op til læserne at fælde evt. domme. Hun bemærker i "Vidunderlige Verden" bd. 3, 1950:

I mange Retninger var Forskellen mellem dengang og nu næsten

ufattelig. Vel at mærke, de Smaating, der her søger op til Overfladen af Hukommelsens plumrede Sø, vedkommer jo kun det enkelte Sted: Washington, og dér udelukkende den snævre Kreds af Mennesker der betragtede sig som hørende til "the upper ten". Disse var sagtens hverken bedre eller værre, klogere eller dummere end alle andre, de var blot anderledes som Følge af Opdragelse og Tidens Syn paa Tingene.

Her møder vi den fordomsfrie Trolde med blik for mennesket i alle dets afskygninger og forklædninger.

Tre år senere, i 1930, udkommer i Dresden en samling fortællinger og essays "Das heilige Feuer", herunder novellen "Ehegeschichte" (Ægteskabshistorie). Her møder vi igen det underlige ægtepar, men nu er konturerne trukket voldsomt op, og kulørerne er grelle. Ægtemanden er en ægte kunstner og ikke til at tæmme. Hustruen er derimod voldsomt snobbet og hyklerisk - og det værste : hun er ingen kunstner, men hun tror det selv. Vi får uhyggelige eksempler på, hvorledes hun laver spekulationskunst. Disse ægtefolk har mange træk fælles med Mr & Mrs Hinckley. Hustru og børn bor i en herskabelig lejlighed ved Central Park. Manden lever nogen dagsrejser derfra i en bjælkehytte, hvor han maler, går på jagt og fanger fisk. Han hader sin hustru, først og fremmest, fordi hun "maler" ved at kopiere olietryk og mishandler farver som en lirekasse mishandler toner. Hun er katolik og vil omvende ægtemanden. Men han kalder religion for en privatsag, ligesom tandbørsten. Så giver hun op. Skriftefaderen priser hende for den kristelige styrke hvormed hun bærer sit tunge kors. Hver aften lader hun dække op til det store kolde bord. Det er normalt urørt om morgenen - indtil manden med lange mellemrum dukker op, og de tilbringer en hed nat sammen. Deraf børnene.

Denne gang bor parret i New York, men de tilhører stadigvæk *the upper ten*, og sympatien ligger så afgjort hos den uslebne juvel, den ægte kunstner som ikke lader sig indpasse under det bedre selskabs normer.

Nu kunne man måske tro, at Karin Michaëlis havde en romantisk forestilling om, at den sande kunstner er en mand, og at det kun er kvinder, der lader sig forme efter konventioner og snøres ind i samfundets korset. Det er imidlertid ikke tilfældet. Ligeledes i året 1930 udkom romanen "Hjertets Vagabond", hvor det er en kvinde, der bryder alle gængse forestillinger om hvordan man bør opføre sig. Hjertets vagabond er en ung dansk kvinde fra landet, som gifter sig med en kopist; de tager sammen til USA, hvor hun turer rundt og udfolder sig som ægte kunstner, mens manden tjener til dagen og vejen ved skiltemaleri. Denne roman havde også levende model, nemlig malerinden Kirsten Kjær, som tog sig det meget nær, at hun således blev udleveret.

Til glæde for KM-selskabets medlemmer har Henrik Loft Nielsen digitaliseret Karin Mi-

chaëlis' amerikanske selvbiografi "Little Troll" fra 1946. Heri nævnes familien Hinckley ikke ved navn. Beretningen fokuserer på det ulykkelige forhold til ægtemand nr. 2, Charlie. Over for amerikanske læsere var det ikke værd at ironisere over nationens high society i tiden op til 1. verdenskrig. Der refereres kort og respektfuldt:

p. 92 *WHEN DINNER WAS OVER, THE SISTER OF ONE OF THE NEW SECRETARIES MADE HER WAY TO ME AND SPOKE WARMLY OF MY BOOKS, PARTICULARLY OF THE DANGEROUS AGE. WOULD I, SHE ASKED, STAY WITH HER AND HER MOTHER WHEN CHARLIE HAD LEFT?*

p. 95 *IN WASHINGTON I STAYED WITH THE FAMILY OF THE NICE YOUNG GIRL I HAD MET AT HUNTINGTON WILSON'S DINNER THE YEAR BEFORE. THIS VISIT TO THE CAPITAL WAS AS HAPPY AND INTERESTING AS THE FORMER ONE HAD BEEN UNHAPPY³. I WAS RECEIVED EVERYWHERE WITH THAT AMERICAN OPENHEARTEDNESS THAT SO ASTONISHES MOST EUROPEANS.* (Little Troll, 1946)

På side 170 fortæller hun om inspirationen til "Perlerne" og bogens tilblivelse:

ONE OF MY BOOKS CAME TO ME IN A CURIOUS WAY. ONE DAY I WAS WALKING IN THE POURING RAIN ALONG THE STREETS OF COPENHAGEN WITH HERDIS BERGSTRØM. A BUS STOPPED NEAR US.

HERDIS GOT ON AT THE REAR, AS ONE DOES IN ALL DANISH BUSES. JUST AT THAT MOMENT MY EYE CAUGHT SIGHT OF SOMETHING SHINING WHITE IN A PUDDLE – A PEARL, REAL OR IMITATION. IN THE INSTANT THAT I STOOD THERE STARING AT IT, A WHOLE STORY WAS BORN IN MY MIND.

I PULLED HERDIS OFF THE BUS AGAIN, TO HER AMAZEMENT, AND INSISTED ON GOING HOME. FEVERISHLY I JOTTED DOWN WHAT HAD BEEN REVEALED TO MY CONSCIOUSNESS, AND ABSORBED BY MY BLOOD AND MY NERVES IN A SINGLE MOMENT. I WAS TERRIFIED THAT IT WOULD ELUDE ME, GROW PALE AND DIS-APPEAR.

THE STRING OF PEARLS, AS I CALLED THE BOOK, IS NOT MY BEST NOR PERHAPS EVEN ONE OF MY BEST, BUT IT IS DEFINITELY THE ONE THAT IS READ WITH THE GREATEST EXCITEMENT.

Ikke et ord i de **amerikanske** erindringer om, at stoffet til "A string of pearls" var erindrings-elementer fra opholdet i Washington ca. 15 år før bogen udkom.

Billedlig talt sætter erindrings-elementerne fiktionen i gang, ligesom sandkornet, der provokerer muslingen til at danne sin perle. Da KM får øje på en perle – værdiløs eller kostbar? - i

3 p.g. af det ulykkelige forhold til Charlie

rendestenen, har hun hverken rist eller ro, før hun kan sætte sig ved skrivebordet, og i en åndeløs proces tager de mange sider form, ordnet i 26 kapitler, samme antal som de 24 perler og de 2 dele af den eksklusive lås. Spørgsmålet er, hvad værket er værd?

Karin Michaëlis' egne perler

I "Perlerne" får den purunge pige sine første perler den dag, hvor hun skal lanceres som "debutante" i selskabslivet:

Hendes eneste Pynt er den spinkle Perlekæde Guinivere har skænket hende til Dagen. det første Smykke, hun nogensinde har baaret. Aldrig før har hun brudt sig det Gran om Perler, men fra det Nu, hun mærkede den lille Kæde om sin Hals, føler hun sig som en helt anden. Den, der bærer Perler, er voksen, helt voksen. Kan forlove sig, gifte sig, kan gøre alt, hvad de Voksne gør. Hun elsker Perlerne og vilde helst staa, saa hun hele Tiden kunde se sin egen Skikkelse i et af Spejlene.

Denne perlekæde får Mary Content af sin mor som et billede på kvindeligheden.

Mary Content vil gøre alt for unge uheldige Norbert, den mand som hun **vil** have. Ligger her en parallel til Karins kamp for sine ægteskaber, først med Tao og siden Charlie? Deres erotiske betagelse kan hun ikke fastholde, uanset hvor meget energi og god vilje hun lægger i det projekt, og en operation havde gjort det umuligt for hende at få børn. Dermed går der skår i hendes kvindelighed.

Beverley Driver Eddy skriver i Karin Michaëlis-biografien "Hjertets Kalejdoskop": "Hun var godt tilfreds med denne bog og kaldte den "efter min Mening den Bog, der har den bedste Handling, jeg nogensinde har skrevet." ⁴

Som det vil være fremgået, er "Perlerne" en fængslende bog. Man kan diskutere, om det er 'lødigt litteratur' eller snarere en knaldroman. Bogens sproglige rigdom og forfatterindens sans for at karakterisere en bred vifte af personer peger i retning af Dickens og Balzac, mens dens præg af *Soap Opera* nok vil udelukke den fra det finere litterære selskab.

Når den stod Karin Michaëlis' hjerte nær, skyldes det måske, at den fortæller den evige historie om kunstnerens søgen efter det uopnåelige: det ubevidste ønske om at fange inspirationen. Kunstneren har selv trangen til at udmønte sit talent, men det tilkommer andre at forvalte det, at vurdere og "værdisætte" det.

Vi kan se Mary Content som en spejling af Karin Michaëlis selv, hvor Karins livsløb i romanen zoomes ind til dagene omkring Mary Content's 18-års party:

⁴"From a Writer's Workshop", manuskript på engelsk, cit. Beverley Driver Eddy s. 242

Andre skal give pigen perlerne, der kan ses som et billede på forståelsen af talentet.

Mary Content kommer til at få de perler, hun begærer, af sin far. På lignende vis var det Karins far, der for dyre penge anskaffede et klaver, da han kunne høre, at pigen med det dårlige øje var musikalsk begavet. Hun var frejdig nok til at opsøge den mentor, hun helst ville uddannes af, klavervirtuosen Victor Bendix, som indså, at hun havde en perle, men at den var af en anden art. Han hørte hendes sans for sproglige udtryk og gav hende adgang til litteratur, hun kunne forme sig efter. Så mødte hun *Tao*, den noget ældre Sophus Michaëlis, der selv var skabende og inde i hovedstadens toneangivende kredse. Dermed åbnedes hendes adgang til at udfolde sin gave.

Det blev imidlertid forlæggeren Peter Nansen, som blev hendes rigtige mentor og banede vejen for verdensberømmelsen. 1. og 2. bind af "Træet paa godt og ondt" åbnede fuldtud for anerkendelsen af hendes perlekæde af værker, såvel skønlitterære som journalistik og essays. Ligesom romanens perlekæde består af individuelle, indbyrdes vidt forskellige, men alle sjældne og værdifulde perler, består Karins værk i 1927 af meget forskellige elementer. Den almene anerkendelse har sikkert været med til at sætte hende fri til at skrive en så munter bog som "Perlerne".

Romanen slutter med, at de ægte perler slet ikke er forsvundet. De andre, Marys forældre, har beholdt kæden i deres varetægt: så stor en skat må ikke betros en indsigtssløs, letsindig 18-årig.

I kunstens verden er det de andre, de erfarne og kompetente smagsdommere, der har tilladelse til at vurdere værdierne og bringe dem på markedet til den reelle vurderingspris. Forvalterne af perlerne: smagsdommerne har dem ikke selv, men de kan give og tage anerkendelsen efter forgodtbefindende.

Romanen som en sørgelig profeti

Med livsvennen Peter Nansens død i 1918 havde Karin mistet sin professionelt indsigtfulde og loyale vurderings-mester, og ved Hitlers magtovertagelse i 1930'erne blev den klangbund, hun havde haft i den tysktalende verden, fordrevet og utilgængelig, både menneskeligt og økonomisk. Hendes værker var nu "falske perler" og intet værd. Hun havde set muligheder for at opnå anerkendelse af sit format i USA, hvor hun i trange tider i New York i 1940'erne håbede at få "Perlerne" udgivet på engelsk. Men det lykkedes ikke at vække interesse, hverken for en oversættelse af bogen eller en filmatisering af dette handlingsmættede og populære stof. Der var dog fortilfælde, som gav grund til at håbe; således blev romanen "Den farlige Alder" omsat til film adskillige gange (mere eller mindre loyalt!); romanen "Graf Sylvains Rache" blev filmatiseret i 1920; skuespillet "En Mors Øjne" fra 1915 blev til en stumfilm med titlen "Die heilige Lüge", instrueret af Holger Madsen i Tyskland i 1927, og i USA bragte Twentieth Century Fox den rørende historie på det store lærred som "Star for a night" i 1936.

Vurderingen af Karin M's enkelte værker er afhængig af "Tidsånden". Hvad er det for nogle

af hendes værker, som vækker genklang i dag? Karin Michaëlis ønskede sig en filmatisering af "A string of pearls". Men det omfattende stof egnede sig næppe til at skildres på et par timer og vises på det store lærred i et af tidens flotte biografteatre. I dag har såvel TV-kanaler som streamingtjenester publikum til en strøm af *faction*-serier henlagt til en romantisk fortid. Hvem ved – en skønne dag vil "Perlerne" i 26 forbavsende afsnit måske kunne ses på de hjemlige fladskærme.

Eva Kvorning 2022

P.S. Gladys *Constance* Hinckley var født i 1891. Da hun trådte ind i *high society*, skete det som værtinde for et overdådigt teselskab i moderens pragtfulde hjem på 16th Street i Washington D.C. I en alder af 20 år vakte hun opmærksomhed ved som den første kvinde i hovedstaden at flyve over Potomac-floden, og gennem sit ægteskab med en diplomat kom hun verden rundt. Hun blev enke som 45-årig og fortsatte derpå sit liv som en af Washington D.C.'s medieombruste *Belles*. Gladys levede lykkeligt **næsten** til sine dages ende i januar 1976. På vejen hjem fra købmanden blev hun overfaldet af tre teenagere, og en af dem knuste den gamle dames hoved med en flaske. Gladys lå på sygehus i 5 døgn, inden hun døde. Læge og familie mente, at hun aldrig ville kunne blive menneske igen, og slukkede for respiratoren

Se mere om pigen med perlerne i:

- Beverley Driver Eddys artikel "Karin Michaëlis' unge amerikanske veninde" på side 96-97 i "Jagten på det gode menneske", Politikens Forlag 2020
- https://wamu.org/story/11/12/02/the_location_a_16th_street_mansion_with_a_tragic_tale
- samt 1. bind af "Sixteenth Street Architecture" By Sue A. Kohler, Jeffrey R. Carson, United States. Commission of Fine Arts

Karin M. dør 11/1 1950 som 77-årig	1950	1948 - 1950	
	1949	"Vidunderlige Verden"	
	1948	erindringer i 3 bind	
	1947		
1940 - 1946 "Strandet" i USA under 2. verdenskrig. Afskåret fra hjemmet i Danmark og de europæiske indtægter. Integreret i kredsen af eksilerede antifascister fra Europa.	1946	1946 "Little Troll" erindringer på engelsk	
	1945		
	1944		
	1943		
	1942		
	1941		
	1940		
Rejser til USA	1939	KM's bøger forbudt i Tyskland og Østrig	
	1938		
	1937		
	1936	"Star for a night" film over "En Mors Øjne"	
	1935		
	1934		
	1933		
	1932		
	1931		
Som 58-årig skilt fra Charlie	1930	"Hjertets Vagabond" og "Ehegeschichte"	"Træet paa Godt og Ondt" roman-serie med erindringsstof fra eget liv
	1929		
	1928		
	1927	"Die Perlenkette""Perlerne"	
	1926		
	1925	Kritiserer Jo Jacobsen	
	1924		
	1923		
	1922		
	1921		
	1920		
	1919		
Livsvennen Peter Nansen dør	1918		
Som 45-årig separeret fra Charlie	1917		
	1916		
	1915	Skuespillet En Mors Øjne	
	1914	Foredrag og journalistik om USA	
Ophold i Washington	1913		
Gift med Charlie Stangeland	1912		
Som 39-årig skilt fra Tao	1911	Internationale foredrag	
Fra 1903-1913 hvert år i USA. Besøger søster Alma og svoger Joost Dahlerup i New York. Møder Jacob Riis og skriver sammen med Joost bogen "Danske Foregangsmænd i USA" 1910	1910	"Den farlige Alder"	
	1909		
	1908		
	1907		
	1906		
	1905		
	1904		
	1903		
	1902	Romanen "Barnet", internationalt gennembrud	
	1901		
	1900		
	1899		
	1898		
	1897		
	1896		
Gifter sig med Sophus Michaëlis, Tao	1895		
Til København som 20-årig	1892		